

РОБЕРТ СТИВЕНСОН

PANNAAN
JULISTETTU

Роберт Льюис Стивенсон

Pannaan julistettu

«Public Domain»

Стивенсон Р.

Раннаан julistettu / Р. Стивенсон — «Public Domain»,

Содержание

I. Polynesialaiset häät	5
II. Panna	12
Конец ознакомительного фрагмента.	16

Robert Louis Stevenson

Pannaan julistettu

I. Polyneesialaiset häät

Näin tuon saaren ensi kertaa, kun ei enää ollut yö eikä vielä aamu. Kuu oli laskemassa länteen, mutta kumotti yhä leveänä ja kirkkaana. Idässä aivan päivänkoiton keskimaililla säteili aamutähti timanttina vaaleanpunaisissa puitteissa. Maatuuli puhalsi kasvoihimme, tuoden väkevää villin limoonin ja vaniljan tuoksua, muita virtauksia voimakkaampana; ja sen kylmä viima sai minut aivastelemaan. Sivumennen sanoen olin elänyt vuosikausia matalalla saarella lähellä päiväntasaajaa enimmäkseen yksinäni alkuasukasten parissa. Nyt odotti minua uusi, kokemus: täkäläinen kielikin olisi minulle aivan outoa; ja näiden metsien ja vuorten näkeminen sekä niiden harvinainen tuoksu virkisti vertani.

Kapteeni sammutti kompassikaapin lampun.

– Tuolla, – sanoi hän, – tuolla tupruaa savua, herra Wiltshire, riutan aukeaman takaa. Se on Falesa, siellä on tuleva asemanne, viimeinen kylä itäänpäin! Ketään ei asu tuulen puolella ... en tiedä miksi. Ottakaa kaukoputkeni, niin voitte eroittaa asunnot.

Otin tähystimen, ja rannat hypähtivät lähemmäksi. Silloin näin metsän tiheiköt ja rantaa vasten murtuvat hyrskyt, ja puiden välistä pilkistivät huoneiden ruskeat katot ja mustat sisustat.

– Osuuko silmääne valkoinen täplä tuolla idän puolella? – jatkoi kapteeni. – Se on teidän asuntonne. Korallista rakennettuna se kohooa korkealle, ja kuistilla mahtuisi kolme kävelemään rinnakkain; paras kauppa-asematalo Etelämeren saarilla. Kun vanha Adams näki sen, puristi hän kättäni. "Olen joutunut tänne mukaville oloille", hän sanoi. "Niin olette", vastasin minä, "ja oli aikakin!" Johnny-parka! En nähnyt häntä senjälkeen kuin yhden kerran, ja silloin hän oli muuttanut säveltään ... ei voinut tulla toimeen alkuasukasten tai valkoihoisten kanssa tai mitä lieneekään ollut; ja kun sitte taas käväisimme siellä, oli hän kuollut ja kuopattu. Minä otin ja pistin kepakon hänen haudalleen: "John Adams, kuoli kahdeksantoistasataa kuusikymmentäkahdeksan. Mene sinä ja tee samaten." Kaipasin sitä miestä. En minä koskaan mitään erityistä vikaa Johnnyssä nähnyt.

– Mihin hän kuoli? – kysyin.

– Jonkinlaiseen tautiin, – sanoi kapteeni. – Näkyy kohdanneen häntä äkkiä. Yöllä kuuluu nousseen vuoteeltaan, hörppi Kivunkuolettajaa ja Kennedyn Keksintöä. Ei auttanut: sellaiseen setkeen ei Kennedykään tepsinyt. Sitten oli hän yrittänyt avata katajaviina-laatikkoa. Ei apua siitäkään: ei ollut kylliksi väkevää. Senjälkeen oli hän kaiketi pistäytynyt ulos, juossut kuistille ja kupsahtanut käsipuun yli. Kun hänet seuraavana päivänä löydettiin, oli hän päähkähullu ... hoki kaiken aikaa, että joku oli kastellut hänen kopraansa. ["Kopraksi" nimitetään kuivattua kookospähkinän sisustaa, jota tuodaan Etelämeren saarilta yleisimpänä kauppatavarana. Suom.] John-rukka.

– Pidettiinkö sitä saaren vikana? – tiedustin minä.

– No, kyllähän sitä saaren viaksi sanottiin tai vaivaantumisen syyksi tai joksikin muuksi, – vastasi hän. – Minä en kuitenkaan ole koskaan kuullut, että se olisi epäterveellinen paikka. Viimeiseltä mieheltämme, Vigoursilta, ei siellä karvaakaan käpertynyt. Hän läksi sieltä rantaman vuoksi ... sanoi pelkäävänsä Mustaa Jackia ja Casea ja Viheltelijä-Jimmyä, joka siihen aikaan vielä oli elossa, mutta pian sen jälkeen juovuspäissään hukkui. Vanha kapteeni Randall taasen on elellyt täällä noin vuodesta 1840, sanokaamme 45. Enpä ole Billyssä juuri pahaa huomannut, eikä hän ole paljoa muuttunutkaan. Näkyy voivan saavuttaa ukko Metusalan iän. Ei, kyllä se kaiketi on terveellinen paikka.

– Tuolla on vene tulossa, – sanoin minä. – Se on suoraan edessämme väylällä; näkyy olevan kuudentoista jalan pituinen valaanpyydystäjävene; kaksi valkoista miestä peräteljoilla.

– Sama vene, joka upotti Viheltelijä-Jimmyn! – huudahti kapteeni; – tähystäkäämme kaukoputkella. Niin, aivan oikein, siellä on Case ja se neekeri. Heillä on hirtehisen huono maine, mutta tiedättehän, millainen juorujen tyyssija tämä rantama on. Omasta puolestani uskon, että Viheltelijä-Jimmy oli pahin kiusanhenki; mutta nyt hän on mennyt ihanuuteen, näettekös. Mitä lyötte vetoa, että he eivät etsi viinaa? Panen teille viisi kahta vastaan, että he ottavat kuusi laatikkoa.

Kun nämä kaksi kauppamiestä saapuivat laivaan, miellyin heti heihin tai oikeammin molempain ulkonäköön ja toisen haasteluun. Kaipasin hirveästi valkoisia tovereita, vietettyäni päiväntasaajalla neljä vuotta, joita aina pidin vankeusvuosina: milloin julistettiin minua kohtaan *tabu* ["Tabu" on Etelämeren saarilla alkuaan uskonnollisesta kunnioituksesta johtuva kielto lähestyä, koskea tai mainita jotakuta henkilöä tai jotakin esinettä. Suom.] ja sain juosta neuvottelutuvalle, jotta panna poistettaisiin; milloin ostin katajaviinaa, ratketen lystäilyyn, jota sitte kaduin; istuskelin huoneessani iltaisin vain lampun seurassa tai kävelin rannalla koettaen löytää hupsuudelleni sopivaa nimitystä moisen siirtolaisuuteni vuoksi. Mitään muita valkoihoisia ei ollut saarellani, ja kun purjehdin naapurisaarelle, tapasin siellä enimmäkseen kovin karkeata seuraa. Näiden kahden astuminen laivaamme tuotti minulle siis iloa.

Toinen kylläkin oli neekeri; mutta he olivat sievästi puettut raitaisiin väliin housuihin, ja Case olisi kelvannut esiintymään suurkaupungissakin. Hän oli kellervä ja pienenlätä, kasvoja koristi haukannenä, silmät olivat vaaleat ja parta saksilla tasattu. Kukaan ei tiennyt hänen syntyperästään enempää kuin että hän kieleltään oli englantilainen; ja selvästikin hän oli lähtöisin hyvästä kodista ja saanut oivallisen kasvatuksen. Hän oli myös monilahjainen, soitti käsipeliä ensiluokkaisesti, ja jos antoi hänelle nyörinpätkän, korkin tai korttipakan, teki hän temppuja kuin mikäkin silmäkääntäjä. Tahtoessaan osasi hän jutella niin että sitä olisi kelvannut vierashuoneessa kuunnella; ja milloin taas niikseen tuli, saattoi hän sadatella pahemmin kuin yankee-laivuri ja puhua niin nasevasti, että villejäkin hirvitti. Hänen ajatuskantansa oli aina sillä hetkellä edullisinta, se oli Casen tapaista, ja aina haasteli hän niin näennäisen luontevasti kuin olisi asian ehdottomasti täytynyt olla hänen näkökohtaansa vastaava. Hänellä oli leijonan rohkeus ja rotan viekkaus; ja ellei hän tätänykyä ole helvetissä, ei sellaista paikkaa lienekään.

Tiedän vain yhden hyvän puolen siinä miehessä: hän piti vaimostaan ja oli tälle ystävällinen. Hän oli samoatar ja värjäsi tukkansa punaiseksi sikäläiseen malliin; ja kun Case kuoli (kuten kerrottavakseni koituu), keksittiin jotakin merkkillistä – nähtiin, että hän oli tehnyt testamentin kuin kristitty, jättäen kaiken perinnöksi vaimolleen, kaiken omansa, niin sanottiin, sekä Mustan Jackin varat ja suurimman osan Billy Randallin omaisuudesta kaupanpäällisiksi, sillä Case hoiti kirjanpidon. Senjälkeen leski matkusti kotiinsa kuunari *Manualla*, ja elelee siitä pitäen rouviksi syntymäsaarellaan.

Mutta kaikesta tästä en tuona ensimmäisenä aamuna tiennyt enempää kuin karpänen. Case kohteli minua kuin herrasmies ja ystävä, lausui minut tervetulleeksi Falesalle ja antautui käytettäväkseni, mikä oli sitä hyödyllisempää, kun en vielä tuntenut alkuasukkaiden kieltä. Suurimman osan päivästä istuimme veljenmaljoja juoden kajuutissa, enkä ole kuullut kenenkään haastavan sattuvammin. Näillä saarilla ei ollut terävämpää ja sukkelampaa liikemiestä. Minusta tuntui Falesa olevan oikein oivallinen paikka; ja mitä enemmän siemailin, sitä keveämmäksi kävi sydämeni.

Edellinen kauppa-asiamiehemme oli paennut saarelta irtisanoutumattoman äkillisesti, sattuen pääsemään sieltä eräällä lännestä käsin saapuvalla työlaivalla. Tullessaan oli kapteeni löytänyt aseman suljettuna, avaimet jätettyinä alkuasukas-pastorille ja kirjeen poisjuosseelta, jossa tämä tunnusti peljästyneensä ihan suunniltaan. Senjälkeen ei kauppahuonettamme ollut siellä edustettu, eikä tietenkään ollut mitään lastia laivattavana. Kun tuulikin oli myötäinen, toivoi kapteeni ehtivänsä seuraavalle saarelleen aamunkoitteessa hyvän vuoksen vallitessa, ja minun kauppatavaraini maallevienti tapahtui rivakasti. Minulla ei ollut mitään syytä hermostua ja hätiköidä, sanoi Case; kukaan ei koskisi kapineihini, jokainen oli rehellinen Falesalla, joskin ne välistä puhalsivat kananpoikia tai jonkun veitsen tai tupakkarullan. Oli siis parasta istua kaikessa rauhassa, kunnes laiva nosti ankkurinsa, sitten tulla suoraapäätä hänen kotiinsa tapaamaan vanhaa kapteeni Randallia,

rantaman isää, pitää hyvänä, mitä talolla oli tarjottavana, ja pimeään tullen mennä kotiin nukkumaan. Näin tuli hyvin puolipäivä, ja kuunari oli jo lähtenyt liikkeelle ennenkuin astuin jalkani Falesan rantaan.

Olin ottanut pari lähtölasillista, sitä ennen tultuani pitkältä purjehdusretkeltä, ja maalle noustessani keinui tanner allani kuin laivan kansi. Maailma oli kuin uudestaan maalattu, jalkani polki musiikin tahtiin; Falesa olisi saattanut olla onnellisten saari, jos sellaista paikkaa on olemassa, ja sitä pahempi, ellei ole! Pehmeä ruoho teki jalalle hyvää, korkeat, vihannoivat vuoret hivelivät silmää, hauska oli nähdä miehiä vihreine seppeleineen ja naisia heleissä punaisissa ja sinisissä puvuissaan. Eteenpäin me astelimme voimakkaassa päiväpaisteessa ja vilpoisessa varjossa, nauttien kummastakin; ja kaikki kylän lapset taapersivat perässämme ajeltuine päineen ja ruskeine ruumiineen, kohottaen eräänlaisen kanojen kaakotusta muistuttavan riemuhuudon jälkeemme.

– Tuota noin, – sanoi Case, – meidän on hankittava sinulle vaimo.

– Aivan niin, – myönsin minä; – olin sen unohtanut.

Lähettyvillämme oli pari tyttöä, ja suoristaen itseäni katsahdin heihin kuin pasha. Ne olivat kaikki pukeutuneet koreasti laivan käynnin takia; ja Falesan naiset ovat kauniita katsella. Jos niissä on vikaa, niin se on rahtunen leveytymistä lonkkapuolella; ja sitä juuri ajattelinkin, kun Case kosketi minua.

– Tuo on sievä, – sanoi hän.

Näin erään tulevan yksinään toiselta puolen. Hän oli ollut kalastamassa, ja hänellä oli ainoastaan likomärkä paita yllään. Nuori hän oli ja hyvin solakka saarelais-immeksi, – kasvot pitkulaiset, otsa korkea ja katse omituisen arasteleva, kaihtava, mikä samalla kertaa muistutti kissasta ja lapsesta.

– Kuka hän on? – kysyin minä. – Hän kelpaa.

– Hän on Uma, – sanoi Case, kutsui tyttöä ja puhutteli häntä alkuasukasten kielellä. En tiennyt, mitä hän sanoi; mutta kesken puheen tyttö katsahti minuun nopeasti ja arasti kuin iskua välttävä lapsi, loi sitten silmänsä jälleen maahan ja hymyili. Hänellä oli iso suu, huulet ja leuka kuin veistokuvalla; ja hymy viivähti hänen kasvoillaan vain hetkisen ja katosi. Sitten seisoi hän pää kumarassa, kuunteli Casen puhetta loppuun asti, vastasi sointuvalla polyneesialaisella äänellään, katsellen häntä suoraan silmiin, kuunteli taas vuorostaan ja sitten pyrähti kumartaen pois. Sainhan osani niiuudesta, mutta en enää toista silmäystä, saati uutta hymyä.

– Luulen asian olevan reilassa, – sanoi Case. – Kai hänet saat. Minä järjestän kaupat vanhan rouvan kanssa. Purullisesta tupakkaa voi valita niiden liudasta kenen haluaa, – lisäsi hän virnistäen.

Tuo äskeinen hymy lienee kiintynyt muistiini, sillä minä vastasin terävästi. – Hän ei näytä sellaiselta, – huudahdin.

– En sitä väitäkään, – vastasi Case. – Luullakseni hän on oikein mallikelpoinen. Pysy kotonaan eikä kiertele muiden kanssa tai muuta sellaista. Oh, ei, älä käsitä minua väärin... Uma on oikealla tolalla (nopeasti saatu ystäväni tuntui puhuvan innokkaasti, ja se kummastutti ja miellytti minua). Tosiaankaan, – jatkoi hän, – en olisi niin varma hänen saamisestaan, mutta hän taisi viehättyä taulusi malliin. Nyt ei muuta tarvita kuin että olet hiiskumatta mitään ja annat minun muokata äitiä omalla tavallani. Minä tuon tytön kapteenin luo vihittäväksi.

En pitänyt viime sanasta ja lausuin ajatukseni.

– Oh, ei siinä vihkimisessä mitään haittaa ole, – rauhoitti hän. – Musta Jack toimii kappalaisena.

Nyt oli näiden kolmen valkoisen miehen asumus jo tullut näkyviimme; sillä neekeri lasketaan valkoihoiseksi ja samaten kiinalainen! Omituinen käsitys, mutta yleinen näillä saarilla. Se oli laudoista rakennettu maja, eteisenä ränstynyt kuistinpätkä. Puoti oli etupuolella myymäläpöytineen, vaakoineen ja mahdollisimman köyhine kauppavarastoineen: pari laatikkoa säilykelihaa, tynnyri kovaa leipää, muutama pinkka puuvillakankaita, joita ei voinut verrata omiini. Ainoastaan kieltotavara, tuliaseet ja väkijuomat olivat hyvin edustettuina. – Ellei minulla muita kilpailijoita ole, – ajattelin, – niin pitäisipä minun menestyä Falesalla. – Totta tosiaan he kykenivät kilpailemaan kanssani vain yhdessä suhteessa, nimittäin pyssyillä ja rommilla.

Takahuoneessa vanha kapteeni Randall istua kyyhötti lattialla alkuasukasten tapaan, lihavana ja kelmeänä, alastomana vyötäisiä myöten, harmaana kuin mäyrä ja silmät väkijuomista pullistuneina. Hänen ruumiinsa oli harmaiden karvojen ja ryömivien karpästen peittämä; yksi oli livahtanut hänen silmänurkkaansakin, mutta siitä hän ei piitannut; ja moskiittohyttyset hyrisivät kuin mehiläiset miehen ympärillä. Jokainen puhtautta harrastava ihminen olisi toimittanut tuon elukan heti ulos ja kaivanut hänet maahan. Ja nähdessäni hänet, ajatellessani, että hän oli seitsemänkymmenvuotias, ja muistaessani, että hän kerran oli ohjannut laivaa, poikkeillut maihin siistissä pukimissa, puhunut suurellisesti ravintoloissa ja konsulivirastoissa ja istuskellut klubien verannoilla, ellotti minua niin, että tulin selväksi. Huoneeseen astuessani yritti hän nousta, multa se oli toivotonta; siis kurotti hän minulle sensijaan kätensä ja änkytti jonkunlaisen tervehdyksen.

– Ukko on jokseenkin täysi tänä aamuna, – huomautti Case. – Meillä on ollut täällä kulkutauti; ja kapteeni Randall nauttii katajaviinaa ehkäisyläkkeenä, eikö totta, isäseni?

– En ole eläissäni sellaista yrittänyt! – huudahti kapteeni närkästyneenä. – Minä juon katajan voimaa terveydekseni, herra mikä teidän nimenne onkaan ... vain varokeinona.

– Se on oikein, isäseni, – sanoi Case. – Mutta teidän pitää nyt reipastua. Täällä tulee häät... Tämä herra Wiltshire aikoo akoittua.

Vanhus kysyi, kenen kanssa.

– Uman, – vastasi Case.

– Uman! – huudahti kapteeni. – Mihin hän Umaa tarvitsee? Ei suinkaan hän ole tänne tullut terveydekseen? Mitä hiidessä hän Umalla tekee?

– Lopettakaa jo, isäseni, – kehoitti Case. – Ettehän te ole tytön naittäja. Ette tietääkseni ole hänen kumminsä. Herra Wiltshire tietenkin on selvillä omasta halustaan.

Näin sanottuaan pyysi hän minulta anteeksi, että hänen oli mentävä häitä hommaamaan, ja jätti minut yksikseni tuon kurjan raukan kanssa, joka oli hänen liiketoverinsa ja (totta puhuen) hänen nenästä vedettävä narrinsa. Liike ja myymälä kuuluivat molemmat Randallille; Case ja neekeri olivat loisia, jotka elivät hänestä kuin nuo hänen ruumiillaan kuhisevat karpäset, hänen tietämättänsä mistään. Billy Randallista minulla ei olekaan mitään pahaa sanottavaa, paitsi että hänen näkemisensä tympäisi minua ja tunsin hänen seurassaan kuin painajaisen ahdistusta.

Huone oli tukehduttavan kuuma ja täynnä karpäsiä; sillä talo oli likainen, matala ja pieni ja sijaitsi huonolla paikalla kylän takana viidakon laidassa, jossa ei ollut mitään liikettä. Miesten vuoteet olivat laitetut lattialle, ja sokin sokin ajelehti pannuja ja kulhoja. Mitään varsinaisia huonekaluja ei ollut, sillä raivopäissään Randall pani ne pirstoiksi. Siinä sitä istuin ja nautin Casen vaimon tarjoaman aterian. Kaiken päivää tuo miehenjäännös huvitti minua rivoilla vanhoilla kaskuilla ja pitkillä vanhoilla loruilla, aina valmiina säestämään niitä omalla läähättävällä, sihisevällä naurullaan, joten hän ei minun painostanutta mielentilaani huomannut. Sillävälin maisteli hän herkeämättä katajaviinaa. Joskus hän nukahti ja taas heräsi ohkuen ja väristen, ja tuon tuostakin kysyi minulta, miksi tahdoin naida Uman. – Veikkoseni, – varoittelin itseäni kaiken aikaa, – sinusta ei saa tulla tällaista vanhaa herrasmiestä.

Kello saattoi olla noin neljä iltapäivällä, kun takaovi verkalleen avautui ja sisään ryömi kummallisen näköinen alkuasukas-akka melkein mahallaan. Hän oli kiedottu mustaan kankaaseen kantapäitä myöten, tukassa oli harmaita laikkuja, kasvot olivat tatuoidut, vaikka sellainen ei ollut saaren tapa, silmät suuret, loistavat ja hurjan näköiset. Nämä loi hän minuun hurmaantunein ilmein, jonka huomasi olevan näyttelemistä. Hän ei virkkanut mitään selvää sanaa, vaan maiskutteli ja höpisi huulillaan ja hymisi ääneensä kuin lapsi jouluvanukkaansa ääressä. Hän tuli suoraan lattian yli minua kohti ja päästyään viereeni tarttui käteeni, kehräten ja vikisten kuin iso kissa. Tästä hän siirtyi jonkinlaiseen lauluun.

– Kuka lemmossa tämä on? – huudahdin minä, sillä tuo elävä oli minua hätkähdyttänyt.

– Se on Fa'avao, – sanoi Randall, jonka huomasin lattiaa pitkin siirrhähdelleen huoneen etäisimpään loukkoon.

– Ettehän peljänne häntä? – huudahdin.

– Minäkö pelkäisin! – kivahti kapteeni. – Ystäväiseni, minä inhoan häntä! En salli hänen astua jalkaansa tänne, mutta tänään täytyy nyt kaiketi tehdä poikkeus, kun tulee ne häät. Hän on Uman äiti.

– No, vaikka; mutta mitä hän tuolla tarkoittaa? – kysyin ärtyneempänä, ehkä peljästyneempänäkin kuin välitin tunnustaa; ja kapteeni kertoi minulle, että akka rallatteli runoja minun ylistykseksi, koska olin naimassa Uman. – Hyvä on, vanha rouva, – sanoin minä yrittäen nauraa, – valmis palvelemaan. Mutta kun olette lopettanut käteni hieromisen, voisitte ilmoittaa, mitä tahdotte.

Hän teki kuin olisi hän ymmärtänyt; laulu yltyi huudoksi ja pysähtyi; akka ryömi huoneesta samalla tavoin kuin oli tullutkin ja varmaankin sukelsi suoraan pensaikkoon, sillä kun seurasin häntä ovelle, oli hän jo hävinnyt.

– Onpa täällä kummalliset tavat, – sanoin.

– Kummaa joukkoa ne ovat, – myönsi kapteeni, ja ihmeekseni näin hänen tekevän ristinmerkin paljaalle rinnalleen.

– Hei! – virkahdin minä. – Oletteko paavilainen?

Sen hän halveksien kielsi. – Piintynyt baptisti, – sanoi hän. – Mutta, ystäväiseni, paavilaisillakin on muutamia hyviä meininkejä, ja tämä on yksi niistä. Seuratkaa neuvoani, ja milloin hyvänsä tapaatte Uman tai Fa'avaon tai Vigoursin tai jonkun siitä joukosta, niin seuratkaa pappien esimerkkiä ja tehkää niinkuin minä. Ymmärrätekö? – kysyi hän, toisti merkin ja vilkutti hämärää silmäänsä minulle. – Ei, herra, – puhkesi hän jälleen, – ei täällä ole paavilaisia! – Ja sitte hän pitkän aikaa kestitsi minua uskonnollisilla mielipiteillään.

Varmaankin olin ensi silmäyksellä tenhoutunut Umaan, sillä muutoin olisin totisesti paennut siitä talosta ja rientänyt puhtaaseen ulkoilmaan, puhtaan meren rantaan tai jollekin läheiselle joelle – vaikka kyllä olinkin jätettynä Casen huostaan. Niin, ja sitäpaitsi en konsaan olisi voinut käydä pää pystyssä sillä saarella, jos olisin karannut tytön luota hääiltanani.

Aurinko oli mennyt mailleen, taivas hehkui tulimerenä ja lamppu oli ollut kotvan sytytettynä, kun Case palasi Uman ja neekerin kanssa. Tyttö oli puettu ja hajuvesillä pirskoitettu; hänen hameensa oli hienoa *tapa-kudosta*, jonka poimut häivähtelivät somemmilta kuin minkään silkin; tumman hunajan väristä paljasta povea verhosi vain puolisen tusinaa siemenistä ja kukista kierrettyä kaulanauhaa; ja korvien taakse hiuksiin oli pistetty tulipunaisia hibiscus-kukkia. Hän osoitti morsiamelle mallikelpoista käytöstä, oli vakava ja hiljainen; ja minua hävetti seisoa hänen vieressään tuossa kurjassa majassa, irvistelevän neekerin edessä. Häpesin, sanon; sillä se koirus oli puettu isoon paperikaulukseen, – kirja, josta hän oli lukevinaan, oli sattumalta käsiin saatu romaanin nide, ja hänen käyttämänsä toimitussanat mainittaviksi sopimattomat. Omaatuntoani vihlaasi meidän liittäessämme kätemme yhteen; ja kun tyttö sai todistuksensa, tunsin kiusausta purkamaan kaupat ja tunnustamaan. Tällainen se asiakirja oli – Case sen kirjoitti nimineen kaikkineen tilikirjasta reväistylle lehdelle:

Täten todistamme, että Uma, Fa'avaon tytär Falesan saarelta, on laittomasti vihitty herra John Wiltshiren kanssa yhdeksi viikoksi ja että herra John Wiltshire on vapaa lähettämään hänet hornaan, milloin mielensä tekee.

John Blackamoar, laivahylkyjen kappalainen.

Rekisteristä jäljentänyt

William T. Randall, kauppakapteeni.

Kaunis paperi pistää tytön käteen ja nähdä piiloitettavan kuin aarteena. Vähemmästäkin mies saattaisi tuntea itsensä kehnoksi. Mutta sellainen oli tapa näillä tienoin, eikä se (kuten itselleni sanoin) laisinkaan ollut meidän valkoihoisten, vaan lähetyssaarnaajamme syy. Jos he olisivat jättäneet alkuasukkaat rauhaan, ei minun olisi ollenkaan tarvinnut turvautua tähän petokseen, vaan olisin ottanut niin monta vaimoa kuin tahdoin ja jättänyt heidät hyvällä omallatunnolla milloin tahansa. Mitä enemmän häpesin, sitä enemmän joudutin lähtöäni; ja kun toivomuksemme täten kävivät yhteen,

en ollut huomaavinani liikkeenharjoittajissa tapahtunutta muutosta. Case oli ollut perin innokas pitämään minua luonaan; mutta nyt hän ikäänkuin saavutettuaan tarkoituksensa näkyi yhtä hartaasti toivovan minua pois. Uma, selitti hän, näyttäisi minulle tien talolleni, ja kaikki kolme sanoivat meille huoneessa hyvästi.

Oli jo melkein yö; kylä tuoksusi metsältä ja kukkasilta, mereltä ja paistetuilta leipäpuun hedelmiltä; riutalta kohisi komea aallokko rantaa kohti, ja etäältä tiheiköistä ja majoista kuului aikuisten ja lasten ääniä. Tuntui hyvältä hengittää keuhkoihinsa puhdasta ilmaa; tuntui hyvältä päästyäni kapteenin rehvanasta sensijaan nähdä tämä olento vierelläni. Minusta oli aivan kuin olisi hän ollut joku tyttö kotona Englannissa, ja unohtaen itseni tartuin hänen käteensä. Hänen sormensa kietoutuivat omiini, kuulin hänen hengähtävän syvään ja nopeasti, ja yhtäkkiä nosti hän käteni kasvoilleen, puristaen sitä niitä vasten. – Sinä hyvä! – huudahti hän ja juoksi edelleni ja pysähtyi katsomaan taakseen, hymyillen, – ja juoksi edelleni jälleen, tällä tavoin opastaen minut viidakon syrjitse ja hiljaista polkua kotiini.

Tosiasia on, että Case oli asianmukaisesti kosinut puolestani, kertoen tytölle, että olin aivan hullaantunut häneen ja että seurauksista välittämättä tahdoin hänet omakseni. Tietäen mitä minä en vielä aavistanut, lapsi-parka uskoi siitä joka sanan ja oli vähällä joutua päästään pyörälle turhamaisuudesta ja kiitollisuudesta. No, kaikesta tästä minä en tiennyt mitään; kuuluin niihin, jotka vastustivat kaikkea hupsua hempeyttä alkuasukas-naisten suhteen, nähtyäni vaimojen sukulaisten syöneen puille paljaille niin monta valkoista aviomiestä, jotka vielä päällisiksi joutuivat ivattaviksi. Sanoin siis itselleni, että minun oli alusta pitäen pysyttävä jäykkänä ja valaistava hänelle asemansa.

Mutta hän näytti niin viehkeältä ja sievältä juostessaan edelläni ja sitten odotellessaan minua aivan kuin lapsi tai ystävällinen koira, että minä en voinut muuta kuin seurata häntä, kuunnella hänen paljaiden jalkojensa tepsutusta ja tähystellä hämärässä hänen kiiltävää ruumistaan. Ja nyt juolahti mieleeni toinen ajatus. Hän leikki kissanpoikaa kanssani, nyt kun olimme yksinämme; mutta talossa oli hän esiintynyt kuin kreivitär, niin ylpeänä ja nöyränä.

Hän juoksi edessä olevaan taloon, ja vielä ulkona ollessani näin tulitikun välähtävän ja lampun valon ilmestyvän ikkunoihin. Asemataloni oli ihmeellisen kaunis korallista rakennettu huoneryhmä, kuisti melkoisen leveä, ja pirtti korkea ja avara. Kirstuni ja laatikkoni olivat pinotut sisälle jokseenkin sekaisin; ja kaiken tuon epäjärjestyksen keskellä seisoj Uma pöydän ääressä minua odotellen. Hänen varjonsa ulottui takana peltikaton kupuun; hän seisoj sitä vasten kirkkaana, lampun kimallellessa hänen hipiällään. Pysähdyin ovelle, ja hän katsahti minuun sanattomana, innosta hohtavin, mutta kuitenkin lannistunein silmin. Sitte hän kosketti poveansa.

– Minä ... sinulle vaimo, – sanoi hän. En ollut vielä tuntenut tuohon tapaan; mutta halu omistaa hänet puristi ja värisytti ruumistani kuin tuuli levitettyä purjetta.

En olisi voinut puhua, vaikka olisin tahtonutkin; ja jos olisin voinut, en olisi tahtonut. Olin häpeissäni, että annoin alkuasukkaan noin liikuttaa mieltäni, häpeissäni myöskin vihkimisestä ja todistuksesta, jonka tyttö oli tallettanut hameeseensa. Käännyin sivulle ja olin penkovinani tavaroitani. Ensimmäisenä sattui käsiini katajaviinalaatikko, ainoa, minkä olin tuonut; ja osaksi tytön tähden, ja osaksi vanhan Randallin muisteleminen kauhusta, tein nopean päätöksen. Väänsin laatikon kannen auki. Taskussani säilyttämälläni korkkiruuvilla avasin pullot peräkkäin ja lähetin Uman kaatamaan nesteen kuistilta maahan.

Viimeisen tyhjennettyään tuli hän luokseni ja katseli minua näköjään ymmällä.

– Ei hyvä, – sanoin, sillä nyt hallitsin ääntäni jo vähän paremmin.

– Mies juo, ei hyvä mies.

Hän myönsi tämän, mutta jäi miettiväiseksi. – Miksi sinä se sitte toi? – ihmetteli hän tovin kuluttua. – Kas, jos sinä ei tahto juoda, sinä ei se tuo, minä luulla.

– Selvä juttu, – sanoin minä. – Ennen minä tahto juoda liikaa, nyt ei tahto. Katso, minä ei tiennyt että saan vaimonen. Jos minä juoda viinaa, minun pikku vaimo pelkää.

Puhua hänelle ystävällisesti oli melkein enemmän kuin mihin minä kelpasin; olin tehnyt itselleni lupauksen, etten koskaan antautuisi heikkouteen alkuasukasta kohtaan, ja tottumus oli tullut toiseksi luonnokseni.

Hän seisoj katsellen minua vakavasti, istuessani siinä avoimen laatikon ääressä. – Minä luulla sinä hyvä mies, – sanoi hän. Ja äkkiä hän heittäysi eteeni lattialle. – Minä on sinun yhtäkaikki! – huudahti hän.

II. Panna

Tulin kuistille aamusella juuri ennen auringon nousua. Asuntoni oli viimeinen itäänpäin; metsäinen ja kallioinen niemeke sen takana katki päivännousun. Lännen puolella virtasi vuolas, vilpoinen joki; taampana oli kylän kookospalmuilla, leipäpuilla ja majoilla täplitetty vihreä kenttä. Toisissa asunnoissa oli luukut vielä ikkunoissa, toisissa oli ne jo avattu: näin moskiittoverkot vielä pingoitettuina, ja niiden lävitse häämöitti vastaheränneiden istuvien ihmisten varjoja; toisia taas oli harppailemassa äänettöminä pitkin nurmikkoa, käärittyinä monivärisiin yöpukuihinsa kuin beduiinit raamatun kuvissa. Oli haudanhiljaista, juhlallista ja viileätä, ja aamunkoiton valo hohti laguunilla kuin tuli.

Mutta se, mikä minua kiusasi, oli lähempänä. Tusinan verta nuoria miehiä ja lapsia oli asettunut kaareen taloni sivulle: puro eroitti heidät, toiset olivat sen tämänpuoleisella, toiset tuonpuoleisella rannalla ja yksi veden keskeltä kohoavalla paadella; ja kaikki istuivat he ääneti raiteihinsa käärittyinä, tuijottaen minuun ja huoneisiini suoraan kuin lintukoirat. Minusta tuntui se omituiselta ulos mennessäni. Kun uituani tulin takaisin ja näin heidät kaikki siellä ja vielä pari kolme lisäksikin, tuntui se vielä omituisemmalta. Mitä ihmettä heillä oli asunnossani töllisteltävää, ajattelin ja astuin sisälle.

Mutta noiden mulkoilijain läsnäolo vaivasi minua yhä, jonka vuoksi menin pian ulos jälleen. Aurinko oli nyt noussut, mutta yhä kätkeytyä metsäniemekkeen taakse. Noin neljännestunti oli kulunut. Ihmisjoukko oli suuresti lisääntynyt, reunustaen pitkältä joen takemman rannan. Siinä oli kolmisenkymmentä täysikasvuista ja lapsia kaksin verroin, toiset seisten, toiset istuen kyykyllään maassa, ja kaikki töllistellen asuntoani.

Olin nähnyt talon eräässä Etelämeren kylässä noin piirittynä, mutta silloin kaupustelija sisällä rusikoi vaimoaan, joka parkui täyttä kurkkua. Täällä ei ollut mitään merkillistä: uuni oli sytytetty, savu nousi ilmoille kristittyyn tapaan, kaikki oli mallikelpoista ja moitteetonta. Tosin oli saapunut muukalainen, mutta heillä oli ollut tilaisuus nähdä tuo muukalainen eilen ja he suhtautuivat asiaan aivan tyynesti. Mikä heitä nyt vaivasi? Nojasin käsivarteni kaidepuuta vasten ja tuijotin takaisin. Ne eivät edes vilkuttaneet silmiään! Silloin tällöin saatoin huomata lasten supattavan, mutta ne haastelivat niin matalalla äänellä, ettei edes puheen suhinaa kantaunut korviini. Muut muistuttivat veistokuvia, tuijottaessaan minuun mykkinä ja surullisina kirkkailla silmillään; ja mieleeni juolahti, että asema näyttäisi jokseenkin samallaiselta, jos seisaisin hirsipuun lavalla ja nuo hyvät ihmiset olisivat saapuneet teloitustani katsomaan.

Tunsin itsessäni syntyvän pelkoa ja aloin varoa näyttämästä säikähtyneeltä, sillä se ei mitenkään käynyt päinsä. Nousin ylös muka suoristautuakseni, astuin alas kuistin portaita ja kävelin joelle päin. Syntyi lyhyt sorina väkijoukossa, sellainen, jota kuulee teatterissa esiripun kohotessa, ja muutamat etumaisista siirrähtivät taaksepäin. Näin tytön laskevan toisen kätensä nuoren miehen olalle ja toisella viittaavan ylöspäin; samalla sanoi hän jotakin saaren kielellä läähättävin äänin. Kolme pientä poikaa istui polun vieressä, jota minun oli kuljettava kolmen jalan päässä heistä. Raiteihinsa kääriytyneinä, ajeltuine päineen, solmittuine hiustupsuineen ja omituisine kasvoineen näyttivät he uuninreunan kuvioilta. Siinä he istuivat vakavina kuin tuomarit. Tulin päätähavin nyrkki pystyssä, viiden solmuvälin nopeudella kuin mies, jolla on tositarcoitus; ja luulin näkeväni jonkinlaisen irstistyksen ja väännähdyksen noissa kolmissa kasvoissa. Sitten yksi hypähti ylös (hän oli etäisinnä) ja juoksi äitinsä turviin. Molemmat muut koettivat seurata perässä, mutta töyttäsivät yhteen, kierähtivät ulvoen tantereelle, pujoittuivat ilki alastomina raideistaan, ja hetkisen kaikki kolme luikkivat henkensä edestä, vinkuen kuin porsaas. Kanakat [eräiden Polyneesian saariryhmien alkuasukasten nimitys. Suom.], jotka eivät edes hautajaisissa olisi jättäneet leikinaihetta käyttämättä, nauroivat ja päästivät kurkuistaan koiran haukahdusta muistuttavan äänen.

Sanotaan, että ihmistä peloittaa yksinään oleminen. Mutta niin ei ole laita. Pimeässä tai tiheässä viidakossa peloittaa häntä se, että ei voi varmasti tietää, vaikka kokonainen liuta hiipisi

hänen kintereillään. Kaikkein enin peloittaa häntä väkijoukon keskellä, kun ei aavista, mitä tuolla joukolla lieene mielessä. Naurun vaietessa minäkin pysähdyin. Pojat eivät vielä olleet ehtineet pois, he kirmasivat yhä yhtäälle, kun minä jo olin kääntänyt keulani ja suuntasin toiselle taholle. Kuin hupsu olin laukannut ulos, kuin hupsu riensin jälleen takaisin. Se oli epäilemättä mitä hullunkurisinta nähdä, ja ällistyksekseni kukaan ei tällä kertaa nauranut. Vain eräs vanha vaimo päästi hurskaanlaisen voihkauksen, niinkuin kuulee lahkolaisten äännähtelevän kappeleissaan saarnan aikana.

– En koskaan ole nähnyt sellaisia kanakan hupsuja kuin nämä sinun heimolaisesi, – virkoin kerran Umalle, katsahtaen ikkunasta noihin ulkona töllisteleviin.

– Ei tiedä, – vastasi Uma eräänlaisella inhoavalla sävyllä, johon hän kykeni.

Siinä oli kaikki, mitä puhuimme asiasta, sillä minä olin nolona, ja Uma piti seikkaa niin luonnollisena, että minä aivan häpesin.

Kaiken päivää, toisia tullen, toisia menen, nuo hupsut istuskelivat milloin suuremmissa milloin pienemmissä parvissa asuntoni läntisellä sivulla ja joen toisella puolella, odotellen näytelmää, mitä se sitten olikaan – kaiketi tulta taivaasta tuhoamaan minut kimpsuineni kampsuineni. Mutta illan tullen he aito saarelaisina olivat väsyneet hommaansa ja menneet tiehensä, pannen sensijaan toimeen tanssit kylän isossa tuvassa, jossa kuulin heidän laulavan ja paukuttavan käsiään noin kello kymmeneen illalla; ja seuraavana päivänä he näkyivät unohtaneen, että minua oli olemassakaan. Jos tuli olisi iskenyt taivaasta tai maa avautunut ja niellyt minut, ketään ei olisi ollut sitä huvia näkemässä tai vahingosta viisastumassa, tai miten sitä tahtoo nimittää. Mutta sain kokea, että he eivät olleet unohtaneetkaan, vaan pitivät minua silmällä nähdäkseen joitakin erinomaisia ilmiöitä.

Näinä kahtena päivänä oli minulla täysi työ järjestäessäni kauppatavaroitani ja Vigoursilta jäänyttä varastoa. Tämä oli puuha, joka sai minut perin alakuloiseksi ja pidatti juuri muuta ajattelemasta. Ben oli tuonut varastoa viime matkalla (tiesin voivani luottaa Beniin), mutta ilmeisesti oli sitä joku sillävälillä liikutellut. Huomasin menettäneeni hyvinkin puolen vuoden palkan ja voitto-osuuden verran, ja sadattelin itseäni päivät pitkät, kun olin ollut sellainen typerä aasi ja istunut naukkaamassa Casen kanssa, sensijaan että olisin pitänyt huolta omista asioistani ja varannut tavaraa.

Mutta turhaa on itkeä kaatunutta maitokehloa. Tehtyä ei voinut saada tekemättömäksi. Minulla ei ollut muuta neuvoa kuin järjestellä jätteet ja uudet tavarani, jotka itse olin valinnut, käydä ympäri taloa pyydystelemässä rottia ja torakoita ja laittaa puotini oikeaan sydneyläiseen malliin. Somalta sen sainkin näyttämään; ja kun kolmantena aamuna sytytettyäni piippuni seisoin ovelta, katsahdin sisään ja sitten kääntyen loin silmäni vuorella huojuviin kookospalmuihin sekä asetin kopratynnyrit valmiiksi, niin silmäillessäni kylän nurmikolla käveleviä saarelaiskeikareita ja laskeissani, montako karttuunimetriä nuo ihmiset tarvitsisivat mekkoihinsa ja hameisiinsa, tunsin olevani oikeassa paikassa varallisuutta kootakseni ja sitten palatakseni kotiin avaamaan ravintolan.

Siinä sitä istuin kuistilla mitä hurmaavin maisema edessäni, päiväpaisteen lämmössä, odotellen hauskaa kaupantekoa, joka saisi veren voimakkaasti kiertämään kuin merikylpy. Ja kaikki tämä oli kuitenkin haihtunut mielestäni, ja minä uneksin Englannista, tuosta, puhuttakoon mitä puhutaan, viheliäisestä, kylmästä, liejuisesta maankolkasta, jonka päivän valossa tuskin näkee lukea, ja kuvittelin, miltä oluttupani näyttäisi suuren, puistokäytävän tapaisen valtatie reunassa viheriään puuhun ripustettuine kyltteineen.

Tämä aamusta; mutta päivä kului, eikä ainoatakaan sielua tullut lähelleni, ja mikäli tunsin alkuasukasten tapoja muilta saarilta, näytti tämä minusta omituiselta. Ihmiset olivat hiukan nauraneet liikettämme ja sen komeita kauppa-asemia, varsinkin tätä Falesan asemaa. Kaikki piirin kopra ei korvaisi sitä viidessäkymmenessä vuodessa, olin kuullut heidän sanovan, arvelen heidän kuitenkin liioittelevan. Mutta kun päivä kului, eikä kaupanteosta näkynyt merkkiäkään, alkoi mieleni masentua; ja kello kolmen tienoissa iltapäivällä minä läksin kävelylle reipastuakseni. Ruohikolla näin valkoisen miehen tulevan kauhtanaan puettuna, josta samoin kuin hänen kasvoistaan tunsin hänet papiksi. Hän näytti hyväluontoiselta vanhukselta, ollen jo hiukan harmaantunut ja niin likainen, että hänellä olisi voinut kirjoittaa paperiarkille.

– Hyvää päivää, sir, – sanoin minä.

Hän vastasi innokkaasti alkuasukasten kielellä.

– Ettekö ollenkaan puhu englanninkieltä? – kysyin.

– Ranskaa, – selitti hän.

– Oh, olen pahoillani, – virkoin, – mutta silloin en tule tolkkuun.

Hän yritti hetkisen ranskaksi ja sitten taas kanakaksi, jolla hän näkyi luulevan tulevansa paremmin ymmärretyksi. Sain selville, että hän ei tullut luokseni ainoastaan aikaa tappamaan, vaan että hänellä oli jotakin ilmoitettavaa, ja kuuntelin sitä tarkkaavammin. Eroitin nimet Adams, Case ja Randall, useimmiten Randallin, ja sanan "myrkky" tai jotakin sentapaista; erittäin usein kuulin hänen mainitsevan jotakin alkuasukasten sanaa. Menin kotiin, toistellen sitä itsekseni.

– Mitä *fusi-oki* merkitsee? – kysyin Umalta, lausuen sanan parhaani mukaan.

– Tehdä kuoliaaksi, – sanoi hän.

– Vai niin, vai sitä se onkin! – huudahdin. – Oletko koskaan kuullut, että Case olisi myrkyttänyt Johnnie Adamsin?

– Jokainen tietää se, – sanoi Uma halveksien. – Antoi hänelle valkoinen hiekka ... paha hiekka. Hänellä vielä pullo. Jos hän antaa sinulle viinaa, sinä ei juoko se viina.

Olin kuullut jokseenkin samallaisia juttuja muilla saarilla, ja sama valkoinen jauhe esiintyi niissä aina, joten en siitä suuresti välittänyt. Kuitenkin menin Randallin asunnolle nähdäkseni, saisinko jotakin selvyyttä, ja tapasin Casen portailla pyssyä puhdistamassa.

– Onko täällä runsaasti metsänriistaa? – sanoin.

– Aikalailla, – vastasi hän. – Viidakko vilisee kaikenlaisia lintuja. Olisipa kopraa yhtä viljalti, – sanoi hän vieikkaasti, kuten minusta tuntui, – mutta täällä ei näy saavan mitään toimeen.

Olipa siinä Musta Jack puodissa ostajaa palvelemassa.

– Tuo osoittaa sentään kaupankäyntiä, – sanoin.

– Ensimmäinen myyntimme kolmeen viikkoon, – vastasi hän.

– Älähän, – epäilin puolestani. – Kolmeenko viikkoon? No, no.

– Ellet usko minua, – huudahti hän hiukan kiihtyneenä, – voit mennä kopra-suojaan katsomaan. Vielä tällä siunatulla hetkellä on se puoliksi tyhjä.

– Siitä en paljoakaan hyötyisi, tiedäthän, – virkoin. – Olisihan se eilen saattanut olla aivan tyhjä.

– Niinpä kyllä, – myönsi hän naurahtaen.

– Sivumennen sanoen, mitä se pappi on miehiään? – kysäisin. – Näyttää jokseenkin ystävälliseltä.

Tässä kohden Case räjähti äänekkääseen nauruun. – Ah, – sanoi hän, – nyt näen mikä sinua vaivaa! Galuchet on ollut kimpussasi.

"Isä Kalossiksi" häntä tavallisesti mainittiin, mutta Case aina lausua lipsautti nimen ranskalaiseen malliin, jonka vuoksi sitä suuremmalla syyllä otaksuimme hänen olevan jokapäiväisten ihmisten yläpuolella.

– Kyllä olen hänet tavannut, – sanoin. – Huomasin, että hän ei ajatellut suuria sinun kapteeni Randallistasi.

– Eipä tosiaan! – myönsi Case. – Adams-poloisesta se jupakka johtui. Hänen viimeisenä päivänään, kun hän makasi kuoleman kielissä, sattui nuori Buncombe tänne. Oletko nähnyt Buncombea?

Vastasin kieltävästi.

– Hän on sellainen neropatti, se Buncombe! – nauroi Case. – No niin, Buncombe sai päähänsä, että kun ei ollut muita pappismiehiä lähettyvillä kuin kanaka-pastoreita, olisi meidän kutsuttava isä Galuchet kuulemaan vanhuksen ripin ja antamaan sakramentin. Minulle se oli samantekevää, kuten voit arvata; mutta sanoin, että nähdäkseni oli kysyttävä Adamsin omaa mieltä. Hän höpisi yhä kastellusta koprastaan ja muuta hassutusta. "Kuulkaahan", sanoin, "olette kovin sairas. Tahtoisitteko, että Kalossi tulisi tänne?" Hän kohousi kyynäspäänsä varaan. "Tuokaa pappi", sanoi hän, "tuokaa

pappi; älkääkä jättäkö minua kuolemaan kuin koira!" Hän puhui jokseenkin hurjasti ja kiihkeästi, mutta kylläkin järkevästi. Sitä vastaanhan ei ollut mitään sanottavaa, ja siis lähetimme kysymään Galuchet'lta, tahtoiko hän tulla. Tietysti hän tahtoi, sen arvaa. Jo ajatuskin sai hänet hypähtämään likaisessa paidassaan. Mutta hän ei ollut ottanut isää laskelmiinsa. Hän on piintynyt baptisti, isä on; eikä paavilaisten ole tänne tulemista. Ja hän meni sulkemaan oven. Buncombe haukkui häntä tekopyhäksi, ja minä luulin, että hän saisi kohtauksen. "Tekopyhä!" huudahti hän. "Minäkö tekopyhä? Pitääkö kuulla sellaista mokomalta apinalta?" Ja hän hyökkäsi Buncombea kohti, joten minun täytyi tulla väliin. Ja siinä keskellä touhusi Adams, joka taaskin oli käynyt kaistapääksi, hokien koprastaan kuin huimahullu. Huvinäytelmäksi se oli mainiota, ja minä olin läikähtyä naurusta, mutta silloin Adams yht'äkkiä kohosi istualleen, löi käsillään rintaansa ja matkasi manalan pimeille tuville. Hänellä oli kova kuolema, niin oli John Adamsilla, – lopetti Case, käyden äkkiä vakavaksi.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.